

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blaș.

Anul VI.

Blaș 14 Martiù 1896.

Numărul 11.

Guvernul și școlile noastre populare.

Tóte legile patriei noastre țintesc la întărirea egemoniei magiare față cu cele alalte naționalități conlocuitoare, cari împreună cu Magiarii constituiesc o națiune politică și susțin statul acesta.

O singură lege cuprinde și câte va dispoziții favoritoare naționalităților nemagiare. Acésta este legea numită de naționalități. Dară noi nu ne bucurăm nici de favorurile prevădute în ea, din simpla cauză, că legea nu se esecută, e literă mórta. Legea de naționalități între altele ne dá în ținuturile locuite de Români școli populare, civile și medii cu limbă de propunere română și susținute din vistieria statului; dar ce folos, că ne dá legea, când cei chemați a fi păzitorii și apărătorii legilor, nu numai ne denegă tot, ce ne garantează și ofere legea de naționalități, ce se mai ține numai pentru ochii lumii, ci nu ne lasă nici libertatea de a ne înființa și susține neconturbați pe banii nostri instituțiunile culturale, cari ar trebui, să ni-se înființeze pe chetuelile statului.

Pe an ce merge se aduc legi, cari ne jignesc interesele noastre bisericesci și naționale și ne împedecă în progresul nostru cultural. Nimeni nu va cuteza, să afirme, că ar fi lucru de pedagogie a învăța două limbi de o dată pe pruncii, cari petrec în un mediù social, unde aud vorbindu-se numai o limbă. Magiarii ne-au dat dovadă despre acésta scoțând

limba germană din unele clase ale școlilor populare din Budapesta din motivul practic, că pruncii începători nu pot să învețe de o dată în două limbi, în cea magiară și cea germană. Ei aci judecă obiectiv.

Alt cum stă lucrul, când e vorbă despre noi. Atunci ei uită toate rațiunile pedagogice, și tot, ce-i preocupă, e șovinismul național, utopia magiarisării.

Tot acésta utopie îi face, să insiste pentru așa numitele asile de copii cu scopul evident de a magiarisa pe nevinovații prunci încă înainte de ce ei ar fi învățat limba lor maternă. Încercările sînt zădarnice pentru ei, dară nouă ne pun pedeci în calea progresului cultural și ne cauză daune materiale nespuse de mari.

Nici o lege nu ni-se pare mai periculoasă pentru esistența școlilor noastre ca articolul de lege XXVI din 1893, care dispune sistemizarea salarelor doctentale. Pe cât de salutară ni-se presentă legea acésta, întru cât ameliorază starea materială a învățătorimii populare fixând minimul salariului în 300 fl., pe atât de periculoasă este ea pentru esistența multor școli populare confessionale, cari din cauza miseriei poporului și până acum abia au putut subsista.

Legea școlară din 1893 nu numai dispune, ca minimul salar învățătoresc să fie de 300 fl. și să se augmenteze cu cinci quinquenale de câte 50 fl., ci în § 4 mai demandă, ca salariul să se solvécă anticipative în fie care lună

ori pătrar de an. La casul, când solvirea nu s'ar eceptui conform §-lui 4, legea dá ministrului dreptul de a închide școla poporală confessională, fără ca închiderii să-i mai premérgă cele trei admonițiuni făcute în restimp de câte o jumătate de an și prevădute în § 15 art. de lege XXXVIII din 1868 și p. 4 § 6 art. de lege XXVIII din 1876.

Se pare, că ministrul de culte Wlassics este hotărît, să esecute cu rigóre dispozițiile legii amintite. El prin ordinațiunea din 26 Febr. 1896 Nr. 7548 demandă comitetelor administrative comitatense, ca să cerce și să-și câștige informațiuni autentice, că la cari stațiuni doctentale nu e sistemizat salariul minimal de 300 fl., și unde nu se solvesce acest salar în sensul §-lui 4 art. XXVI din 1893?

Cel ce cunoșce starea materială a poporului nostru, acela scie, că el mai numai pe produse de ale câmpului póte ajunge la bani, ér fiind că produsele nu le póte valora ori când, este evident, că numai cu anevoc póte ține terminii în solvirea salarelor învățătoresci, și chiar de aceea dispoziția §-lui 4 este îngreunătoare pentru susținătorii școlilor noastre populare. Dară cei ce au sistemizat salariul din iubire față de școlă, vor suporta și sarcina acésta în interesul școlii lor.

Este dureros înse, că multe comune bisericesci din cauza miseriei poporului, și alt cum îngreunat cu tot felul de dări directe și indirecte, nici

Feuilleton.

Din istoria viței de vin.

(Continuare.)

Patriarhul Iacob descrie după intuițiunea sa proprie ținutul acela al Canaanului, care va avé să fie partea coboritorilor fiului său Iuda. El zice despre Iuda și despre teritoriul lui: „Carele va lega la viță mánzul său și la mlădiță mánzul asinei sale. Spăla-va în vin haina sa și în sânge de strugur veamintul său. Mai frumoși sînt ochii lui de cât vinul, și dinții lui mai albi de cât laptele” (I Moisi 49, 11 ur.). Ceste din urmă sînt nisce expresii tropice puternice, cu adevărat orientale: printr'însele ochii de coloré închisă și dinții albi, podóbe de frunte ale frumșetei omenesci, se declară de efecte ale ródelor aceluși ținut. La câte va sute de ani după aceea ispititorii, pe cari Moisi i-a trimis din pustie în Canaan, întorcându-se érá la Israiliți în pustie au adus cu sine o dovadă elocuentă a adevărului, ce-l cuprindeau cuvintele acelea ale lui Iacob: „Și au venit până la valea strugurului (valea Escol) și o au socotit și au tăiat de acolo o mlădiță de

viță și un strugur pe dînsa și i-au ridicat pe rude” (IV Moisi 13, 23). Colinele încălđite de sóre, pămîntul uscat, pe care înse îi umeđesc de ajuns ploile de iernă și isvórele, temperatura nu prea înaltă, aerul umed, ce vine de cătră mare făceau nu numai din munții Iuda cu strugurii lor de Engaddi și de Escol, ci cu esceptia parțială a șesului de lângă mare și a pustiei Ghor din întregă Palestina o țară de vin în înțeles eminent așa, cât pe monetele cele vechi apare strugurul ca simbol al țării. Tot din aceea-și cauză aflăm în s. Scriptură bogăția acésta de vin a țării folosindu-se ca temeiu p-ntiu diferite aseménari. Ps. 79, 9: „Via din Egipt ai mutat-o, gonit-ai némurile și o ai răsădit pe ea.” Ps. 127, 3: „Muierea ta ca o vie rodită în iaturile casei tale.” Osie 10, 1: „Vie cu viță bună Israil, rodul ei mult.” Ier. 6, 9: „Culegeți, culegeți, ca o vie rămășițele lui Israil.” Isaie 5, 1: „Canta-voiú acum celui iubit căutarea iubitului meu, viei mele: Vie s'a făcut iubitului în corn în loc gras. Și o am îngădit și am făcut împrejur șanț și am sădit viță aléasă și am zidit turn în mijlocul ei și teasc am săpat într'în-sa, și am așteptat, să facă strugurii, și a făcut spini.” Când se deplânge pustiirea țării,

în loc de frunte se amintescce pustiirea viilor. Isaie 16, 8 ur.: „Câmpii Ezevonului vor plânge, via din Sevama, cei ce înghiții némurile, călcați viile ei. — Și se va lua bucuria și veselia din vii, și în viile tale nu se vor veseli, și nu vor călca vinurii în tescurl, că au încetat.” Spre a esprima liniștea și pacea încă se folosescce vița ca simbol. Micha 4, 4: „Și se va odihni fiesce carele sub vița sa și fiesce carele sub smochinul său.”

Chiar și astăzi pe lângă toate schimbările climatice, prin cari a trecut Palestina, și pe lângă totă barbaria turcécă se privsc de ținut al strugurilor înălțimile, cari se întind dela Chevron spre mézá zi și spre mézá nópte. Călătoriul vede din Ierusalim jur împrejur presărate pe coline căsuliile vințelerilor. Spre mézá nópte de la cetate se face vinul cel mai bun: aci e valea Escol. Dar din valea Engaddi a dispărut via, și din cauza căldurii enorme niménua nu i-ar trece prin minte, să gândescă, că acolo în vechime s'a cultivat vița, de nu ar fi mărturiile acéstei culturii terasele, cisternele tăiate în stîncă și canalisările. Din Hauran încă a dispărut via, cu toate că ținutul acesta în vechime era bogat de vin; pe monetele și pe

până azi nu au sistemizat salariul docental cu minimul de 300 fl. Legea, ce e drept, consideră salariul de sistemizat acolo, unde până în 25 Septembrie 1894 nu s'a cerut ajutor de la stat și confesiunile au continuat a-și ține școlă proprie.

Școlile acestea sînt în pericolul de a fi închise și respective de a fi înlocuite cu școli comunale ori de stat. Nu vom insista, să arătăm, ce pond se pune în școlile comunale și de stat, susținute tot din banii noștri, pe educațiunea tinerimii în religione și în limba noastră. Esperința zilnică ofere în privința acésta dovești destul de regretabile.

Cestiunea este: Ce e de făcut spre a salva caracterul confesional și românesc al școlilor noastre mai misere?

Numai două căi ne stați deschise: Sau să aducem jertfe mai mari de cum am adus în trecut, sau acolo, unde comunele sînt de tot misere, să recurgem după ajutor la stat.

Ministrul de culte declară prin ordinațiunea sa din 26 Febr. 1896 Nr 7548, că este aplicat a aplacida ajutorul de stat necesar la întregirea salariului docental pentru acele școli confesionale, cari cel mult până în 1 Maiu a. c. vor înainta cereri instruite conform legii pentru obținerea ajutorului. Cum sînt a se instrui cererile pentru ajutorul de stat, pot afla susținătorii școlilor noastre confesionale în circularul arhidieceșan din 4 Sept. 1894 Nr. 3674 sub p. 5.

Statul, respective guvernul pretinde dreptul de a întări pe învățătorii confesionali, la întregirea salariului cărora contribuie cu sume mai mari de 60 fl., și tot o dată disciplinarea acestor învățători o pune în competența organelor de stat.

Condițiunile acestea sînt grele și vătămătoare pentru auctoritățile noastre scolastice confesionale. Statul, respec-

tive guvernul ar trebui să ajute și școlile noastre, unde e de lipsă, fără de a pretinde un atare amestec, prin care se restringe dreptul de dispunere a confesiunilor în școlile întemeiate și susținute de dîsele. Căci întrebăm: De unde ne dă statul ajutorii, când ne dă? Nu din contribuțiunile scóse și de la fiii bisericii noastre?

Puși în alternativa de a cere ajutor de la stat sub condițiunile puse de el, ori de a lăsa, să ni-se închidă școlile pentru lipsa mijloacelor de susținere, sigur vom alege cea dintăi. E o regulă de prudență a alege dintre două rele pe cel mai mic. Și nouă ni-se pare mai mic rău a primi ajutor de la stat, pe lângă condițiunile prevădute în lege, de cât a lăsa, ca școlile noastre să fie înlocuite cu școli de stat ori comunale.

Școlile ajutate de stat își conservă cel puțin caracterul confesional și tot o dată și românesc, pe când cele de stat și cele comunale nu. La școlile ajutate de stat auctoritatea confesională statorcesce planul de învățămînt și limba de propunere, pe când la cele comunale și la cele de stat o fac acésta organele administrative și respective guvernul. La școlile noastre confesionale ajutate de stat au să funcționeze indiviști gr. cat., pe când la cele comunale și la cele de stat pot funcționa și acatolici, ba chiar și jidani.

Posiția escepțională, în care se află față cu auctoritățile noastre scolastice învățătorii dela școlile confesionale ajutate de stat, este de natură de a ne inspira serioase îngrijiri. Ne mângăie înse credința, că auctoritățile noastre vor fi cu precauțiune deosebită, că ce indiviști aleg și respective propun spre a fi întăriți ca învățători. Și mai mult avem încredere în caracterul nepătat al învățătorimii noastre și în iubirea și alipirea, ce a manifestat-o tot de una față cu instituțiunile noastre bi-

sericesci și scolastice. Învățătorii de și vor fi întăriți de guvern și atîrnători de la organele lui în cause disciplinare, nu vor uita nici când de datorința, ce o au față cu susținătorii școlii, față cu s. noastră biserică și față cu scumpa noastră națiune.

Ziua de 1 Maiu este terminul extrem pentru înaintarea rugărilor spre a dobîndi ajutor de la stat pentru întregirea salarelor învățătoresci. Comunele bisericesci, cari alt cum nu-și pot susține școlile confesionale, să se folosească de ocaziune.

Noi dăm statului mult, nespun de mult. Dea-ne și el măcar ceva acolo, unde sîntem constrinși a recurge la ajutorul lui.

Căsătoria civilă în Germania. — Pe când la noi cei de la putere se mândresc cu introducerea căsătoriei civile, ca și cum prin acésta ar fi mântuit statul de perire, pe atunci în alte țeri civilisate ómenii s'au săturat deja de binefacerile, ce le varsă asupra poporului acest făt al revoluției franceze.

Conservativii luterani din dieta germană au hotărît, să propună dietei, să se schimbe legea despre căsătoria civilă obligătoare. Conform propunerii acesteia a conservativilor purcederea la închierea căsătoriei ar fi cam acésta: Mirii declară înaintea oficialului stării civile intenția sa de a închia căsătorie. De cum va așa pretinde mirele, oficialul stării civile e dator să concedă, ca căsătoria să se închie înaintea preotului, pe care-l numesce mirele. Preotul are apoi să trimită oficialului stării civile în termenul cel mai scurt estrasul matricular, pe basa căruia oficialul documentează în matricula de stat închierea căsătoriei.

De altmintrea Luteranii din Germania nici o dată nu au privit instituția căsătoriei civile de necesară din punctul de vedere al statului. Când în anul 1852 voiau să introducă în regatul Sardiniei căsătoria civilă, au trimis din Turin vestitului profesor berolinez Savigny spre dare de opiniune următorea

ornamentele rămășițelor arhitectonice din ținutul acesta se reprezintă struguri, ghirlande de frunze de viță și téscuri. Iosif Flaviu laudă vinul Galiilei, Talmudul pe cel al văii Saron și de prin alte ținături ale Palestinei. Încă mai înainte de ce Arabii au cuprins Palestina, treceau de vinurile cele mai tari și mai nobile vinurile Palestinei din Gaza, Sarepta și Ascalon. La cerța bizantină vinurile acestea aveau trecere mare. Sid. Apoil. carm. 17, 15: „Vina mihi Gazetica, Chia, Falerna, quaeque Sarepteno palmita missa libes.“ V. și Cassiod. Var. 12, 12. Pretutindenea, pe unde se cultivă azi vița în Palestina, — lângă Chevron, Djifnah, Safed, Nazaret, — pretutindenea se fac vinuri bune. Strugurul în Orient e preste tot cu mult mai mare ca pe la noi. Călătorii spun chiar și despre esemplare cu adevărat uriașe. O viță și dă pe acolo cu mult mai mult vin ca pe la noi. Se găsesce stuguri și de 3—5 kg. Călătorul Tobler observă: „Deși a fost pót o esagerare, dacă s'a zis, că în 1863 s'a făcut în valea Sorec un strugur, care cântăria preste 12 kg, totuși nu se pôte trage la îndoiță, că Enric Lub a vėdut în Palestina un strugur, despre care s'a convins, că trăgea 4.5 kg.“ Ștefan Schulz a ședut în Bet-Djin lângă Acco în umbra unei vițe, a cărei trunchiú avea în diametru 0.5 m. Înălțimea ei era de 10 m, și ea cu ramii ei, cari au trebuit să se proptescă, forma o co-

libă de 25 m în lungime și în lățime. Strugurii de pe atari vițe ajung până la greutatea de 5—6 kg. Tot asemenea scriu și alți călători. Tristram zice, că s'au cules struguri de 5—6 kg, și că pe lângă o cultivare bună se pot produce și struguri de 10 kg.

Deja în vechime deosebiu mai multe soiuri de vin. Egiptul afară de vinurile sale mai consuma și vinuri importate. Pe unde în inscripțiile templelor e vorbă de vin, se zice p. es. „din vinul cel fin o mină, din vinul cel de rînd două mine“. Când se împărțiau lucrătorilor porțiuni de pîne și vin, pe cum sune un oficial al lui Ramse II, se înțelege de la sine, că nu tot de același vin ajungea și pe masa împărătescă. Un soiú nobil de vin Palestinean a fost vinul roșu vinețiu al strugurilor de Sorec (sorec=roșu deschis, roșu vinețiu). Vinul acesta se amintesce la I Moisi 49, 11; Ier. 2, 21. Strugurii comuni dau în Palestina un vin de colorie mai închisă (adom), care e și mai gros în felul sirupului. Vinul Palestinei și al Egiptului era roșu. Dacă totuși se făcea deosebire între vin alb și vin roșu, sub vin alb se înțelegea vinul acela roșu, a cărui colorie era mai deschisă, și care era mai străvechiú. Cu cât însușirile acestea erau mai pronunțate, cu atăta era mai mare și prețul vinului. Mustul deschis și străvechiú, care ieșea din teasc după stórcerea cea dintăi și mai ușor, — abstragend de la calitatea strugurilor,

— era tot de una preferit celui alalt must. Renumiul vin de Falern al Romanilor era alb, și încă și astăzi e alb vinul cel fin de Liban și de Vetelem; el samănă la gust cu cel mai bun vin alb de Bordeaux. Beutorii de vin erau cu băgare de samă la față vinului. Încă și astăzi se estimază în Siria vile după numărul vițelor, dar pe când după spusa călătorului Burkhardt se plătesce un piastru (12 cr.) de viță, pe atunci pe timpul lui Isaie prețul unei vițe nobile era un siclu: „Tot locul, în care sînt o mie de vițe, de o mie de sicli, țelină va fi și spină“ (7, 22).

(Va urma.)

Notiță bibliografică.

E vorba éráși de „Biblioteca pentru toți“, din carea am primit zilele acestea șese numeri noi. Nu voim, să facem reclamă nimenui, dar o spunem sincer, că publicațiile cuprinse în acésta „bibliotecă“ aievea sînt de interes „pentru toți“. Cetitorii noștri n'au decăt să procure vre un număr recomandat de noi, și se vor convinge despre adevărul spuselor noastre.

No 40. De prin vécuri p. II. de Carmen Sylva cuprinde 9 narațiuni scóse sau din istoria saú din viața poporului românesc, i cărui regină e augusta scriitoare. Constantin Brăncoveanu, a treia din poveștile acestea, ne descrie în vii, dar tragice colorii viața

Intrebare: Este oare bine în împrejurările de față în perioada acesta a culturii, în care trăim, să se admită căsătoria numai civilă, pe cum există ea în Code civil cel francez? Răspunsul marelui iurist a fost acesta:

„Expresionile, în care e concepiată întrebarea aceasta, par a se pleca spre un răspuns afirmativ; ele par a da să se pricépă, că căsătoria civilă ar fi un progres pe calea, ce prevedința a designat-o omenilor, pentru ca ei să se apropie de perfecțiune. De două ori am avut prilej de a-mi spune părerea despre esența cununii: în tratatul despre dreptul roman și în un tractat special despre reforma legilor prusesci. . . . Acolo am stabilit ca principiu, că căsătoria are un caracter, care e compus din elemente diferite, dintre care cel dintâiu și cel normativ e momentul moral și religios, pe când în căsătoria civilă se recunoște și se reprezintă singur numai cel juridic, elementul moral și religios din contră se necunoște, se neglișă și se lasă pradă bunei chibzuințe a singuraticilor, și în urma acesteia căsătoria trebuie neapărat să degenereze. . . .

„Pe timpul lui Napoleon principiile negative și destructive erau cu mult mai puțin active și puternice ca în timpul de față. Dacă DVostre introduceți în ziua de azi căsătoria civilă într-o țară, în care ea încă nu e primită, se vor afla multe persoane de acelea, cari o vor primi cu aviditate, fără ca să lase, să urmeze actul religios, unii conduși de minte ușoară și de vanitate, cei alaiți, pentru că sînt contrarii hotărîți ai principiilor creștine.

„De altă parte căsătoria civilă în dezvoltarea sa frîscă duce neapărat la primirea divorțului celui mai nelimitat, căci din punct de vedere iurist pușin se pôte zice împotriva la aceea, că căsătoria se desface prin simplul act de voință al soșilor; numai principiul acela mai înalt, principiul moral și religios pôte să o împedecă această. Dacă înoirile acestea se pun în praxă în mod consecuent, dacă la un număr considerabil al populațiunii se închie căsătoria fără de actul religios, dacă divorțul se lasă în bună

chibzuința mai mult ori mai puțin absolută a soșilor de căsătorie, atunci în scurtă vreme vor ajunge omenii până la un punct, unde va fi cu neputință, să se gășescă granița hotărîtoare între căsătorie și concubinată. Atunci urmază disolvarea familiei.

„Sciū din jurnalele publice, că la DVostre există conflicte grave între partidul catolic și între cel liberal. Va zice pôte oare cine, că eu la căsătorie am aplicat principiul catolic, și că tot, cel ce nu vre, să se supună de totului tot principiului catolic, chiar de aceea trebuie neapărat să reprobeze vederea, ce o apăr eu. La acesta am, să Vă observ, că eu sînt Protestant, că în esplicarea mea despre esența căsătoriei nu am purces din principiul catolic, ci din punctul de tot general de vedere. Dacă deci părerea mea despre esența căsătoriei și consecințele, cari rezultă dintr'însa, consună în parte mare cu dogmele respective ale bisericii catolice, asta trebuie să Vă dovedescă, că vederea, ce am spus-o mai la deal, e rezultatul convingerii personale celei mai intime, și că ea nu a purces din aceea, că eu aș ține cu oare care partid.“

Revistă bisericescă.

Roma.

Sfinția Sa a primit în audiență privată pe ministrul resident al Rusiei acreditat pe lângă Vatican. Acesta a înmanat Sfinției Sale o epistolă autografă a Țarului, care cu cea mai mare prevenire promite, că va respecta drepturile concese deja bisericii catolice. Amestecul în seminarele teologice polone și trimiterea de comisari la examenele de primire în cler arată, că țarul pronunță una, și guvernul face alta.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 7 a c. s'a terminat desbaterea bugetului ministeriului de comerț, și

s'a început a ministeriului de justiție. Referentul Georgiu Serb prin o vorbire scurtă recomandă dietei bugetul spre primire. Primul orator a fost Haviar, care constată, că totă activitatea ministeriului de justiție constă numai din promisiuni, dară de produs nu produce nimica.

Luni Szivák exprimă dorința de a se abroga rămășițele de legi feudale din fosta graniță militară. (Dară de rămășițele absolutismului, cari și azi sînt în vigore în Transilvania, nu-și aduce nimeni aminte în dietă.) Urgiteză constituirea unei comisii codificatoare permanente. — Iszekutz pretinde, să se înășprască pedepsa pentru vătămările de onoare și pentru duele. — Ministrul Erdély constată, că justiția ungară stă pe un nivel înalt, că restanțele, adică cauzele neresolvite, s'aș împușinat tare; promite, că va lucra pentru regularea curșilor cu jurați și a asociațiilor, și are de cuget reformarea advocaturii.

Mai serioșe aș fost desbaterile din ședința din 10 a c., în care Visontai ocupându-se de cestiunea libertății personale arată, că nicăiri în Europa nu se lipsesc așa ușor de ea cetățenii ca în Ungaria. (Ugron intrerupe: Cu clasa miseră se tracteză ca cu câni.) Visontai probeză cu date statistice, că la noi e colosal numărul acelor, cari stău în carcer preventiv. Sînt casuri, că acest carcer ține preste un an. Cu cel din carcer preventiv apoi se tracteză ca și cu condamnații, de și forțe adese ori se dovedesc nevinovăția celor deținuți. Așa în un an s'a început proces criminal în 54,752 de casuri, din acestea cam în 31,000 de casuri procedura s'a sistat, era cam în 14,000 de casuri s'a adus sentință de achitare. Așa dară cam în 45,000 de casuri s'aș molestat și jignit cetățenii în dreptul lor fără de cauză. În administrarea justiției se mestecă considerațiunii de ale politicii de partid. O probeză această numărul cel mare al proceselor de presă. Nu de mult a provocat mare senzație, că ministrul la câte-va zile după pertractarea unui proces politic important a invitat la sine la prânz pe președintele tribunalului și pe procurorul, cari aș funcționat la proces. Guvernul după învingerea politicii sale bisericesci nu a poședut virtutea învingătorului, adică iertarea, ci a tirit pe contrarii la tribunale spre a fi osinđiți, ceea ce a și urmat. În urmă urgiteză aducerea unei legi pentru regularea afacerilor de bursă. — Olay impută ministrului, că nu purcede corect la denumirea judeșilor. — Polonyi poftesc ștergerea privilegiilor și a fideicomiselor, și să se dea poporului miser ocașiune de a-și câștiga pâne. În urmă propune, ca guvernul să presente un proiect de lege, pentru ca procedura în procesele de căsătorie să fie uniformă.

Mercuri Ugron a făcut grave imputări ministrului pentru purtarea dură și despotică, ce o arată Zsitvay Leo președintele tribunalului penal din Budapesta față de părțile acuzate și de apărătorii acestora făcându-le cu neputință apărarea. Întrébă pe ministrul, că are de cuget a depărta pe Zsitvay de la postul, ce-l

și sfârșitul acestui domn românesc, care în gura poporului a rămas neuitat ca „boer vechiu și domn creștin“.

„Brâncovene,“ zise sultanul, „un singur copil îți mai rămâne. Gândește-te bine!“

„Facă-se voea Domnului!“

„Copile,“ zise sultanul, „dă-te în legea noastră și vei trăi!“

„Eu mor, tată!“ strigă dînsul cu voce limpede. „Sînt mic într'adevăr, dar sînt din nemiul tău!“

„Una din fițele lui Brâncoveanu . . . clădi în București marele spital Brâncovenesc, lângă care se află un ospiciu și o biserică admirabilă, ce pörtă numele ei „Dómna Balasa“.

Cine n'ar ceti dară cu interes nisce pagini, cari spun de nisce domoi români plini de atari nobile sentimente?

No 41 și 43—44 sînt meniți mai virtos pentru studenți. Cea dintâiu cuprinde primele „noțiuni asupra științelor“ și începînd cu natura, cu primele senzații, cu noțiunea obiectului, a cauzel și efectului, treptat înainte prin lumea materială și nematerială, spune într'o limbă ușoară tot, ceea ce e bine, să șcie cu toșii.

A doua cuprinde modele de discursuri, adunate de G. Adamescu sub titlul de *Elocuvența română*, o carte de mult folos în mâinile tuturor. Începînd din vécul al XVI-lea cu vorbirea boeriului Luca Cirja, continuând până în zilele noastre, gășim adunate în un

loc cele mai frumoșe discursuri, fie ca limbă, fie ca gândire. Mihai Viteazul, Antim, Ven. Costache, Lazar, Cogălnicean, Negri, Bărnuz, Boerescu, Pann, Rosetti, Cipariu, B. Catargiu și Brătianu I. C. sînt înșirați aci ca într'un frumos caleidoscop. Alături cu înfocatul și entusiastul discurs al lui Cogălniceanu, rostit după alegerea lui Cuza, discurs, ce se termină cu memorabilele vorbe: „România nu are alt ocrotitor de cât pe Dumnezeu și sabia sa!“ înțluim vorbirea lui Cipariu despre limba română, acel „tesaur neprețuit, pe care nu ni-l aș putut răpi nici sabia învingătorului, nici crușimea tiranului, nici puterea fizică, nici politica infernală, — tesaur născut cu noi, mai scump de cât viața pe care de l-am fi perdut, de l-am perde, de vom suferi vre o dată, ca cineva . . . să ni-l răpescă din mâinile noastre, — atunci mai bine să ne înghită pămîntul de vî“.

În prefața broșurii acesteia ni-se pune în prospect volumul al doilea, care va cuprinde elocuența străină antică și modernă.

No 42 și 45 cuprind „*Doruri și Amururi*“ de Alex. Deparățeanu, mort în vristă de 30 de ani. În aceste două volume se cuprind toate poesiile tinerului scriitor mort așa de turend, dar care a dovedit în scrierile sale multă originalitate și frumoșe sentimente. Pagubă, că limba e . . . ca la 1857, plină de vorbe străine, pe cari pôte acum mulți nu le înțeleg.

A.

ocupă, și-l avertiscă, că dacă nu are respectul cuvenit față de copurile legiuitorie, nici acestea nu sînt datore, să aibă respect față de administrarea justiției.

Ne mai fiind insinuați alți oratori, ministrul Erdély răspunde pe scurt oratorilor din opoziție, și se închide discusia generală, începîndu-se cea specială.

Joi s'a terminat și dezbaterile speciale a budgetului justiției, era Vineri s'a început dezbaterile a budgetului ministerului de honvegi.

Austria.

În ședința de Luni a parlamentului imperial din Viena deputatul Ludwig în numele său și al conșoților săi a interpellat pe ministrul de comerț cu privire la procedura direcțiunii căilor ferate ungare, care în edificiile de pe la gare permite de a se afișa numai placate de ale industriașilor și comercianților ungari. Atare procedură nu are păreche în țările civilizate. Provocă pe guvernul austriac, ca la pertractările pentru renouirea pactului să pretindă cu energie casarea dispozițiilor păgubitoare pentru cetățenii austriaci.

Germania.

Contele Goluchowski ministrul de externe al Austro-Ungariei a călătorit Luni din Viena la Berlin. Călătoria acesta se aduce în combinațiune cu atitudinea, ce ar avea, să o urmeze Austro-Ungaria și Germania pe viitor față de aliata lor Italia în urma catastrofei de la Adua.

Goluchowski a fost primit de împăratul Wilhelm în o audiență de o oră. În 10 a. c. a conferit timp mai îndelungat cu cancelarul Hohenlohe.

Semioficiosa „Fremdenblatt“ din Viena califică visita lui Goluchowski în Berlin numai de un act de curtoisie, care înseamnă va întări legătura dintre puterile aliante; nenorocirea Italianilor în Africa nu va slăbi această legătură, atât de salutară pentru pacea Europei. Tot în acest sens scrie și „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, semioficiosa din Berlin.

Presă independentă înseamnă știind, că organele semioficiose de multe ori au chemarea de a acoperi adevărul, nu voesc să creadă, că nu nefericirea africană ar fi principalul motiv al călătoriei lui Goluchowski la Berlin.

Italia.

Crisa ministerială este rezolvită. Regele a încredințat cu compunerea cabinetului pe generalul Ricotti. Acesta a chemat în cabinet mai întâi pe Rudini, care are și presiunea în noul cabinet. Bărbat cu trecut politic mai este în cabinetul Rudini-Ricotti și admiralul Brin. Toți membrii noului cabinet sînt cunoscuți ca bărbați moderați, amici ai întregii alianțe, dară neamici ai aventurilor africane inscenate de Crispi.

După ce expediția africană s'a început, guvernul actual nu o poate sista îndată. Banii spre a o continua cu energie nu sînt, era ostașii din unele regimente, pe cum se anunță, nu voesc a mai merge

în Africa. De aici urmază, că poziția cabinetului este foarte grea. În mai multe părți ale Italiei amenință poporul cu revoluție. Se crede, că guvernul va fi silit, să închidă pace, fie și rușinosă, cu Menelic, regele Abisiniei.

Corespondințe.

De pe Murș Februar 1896.

Onorabilă Redacțiune!

Nu știu, alții umblat-au ca mine ori nu, dar eu trebuie să o spun, că am cetit cu mult interes cele ce s'au publicat sub rubrica „Corespondințe“ referitorii la situația creată prin nouăle legi bisericesci politice. Mărturisesc și aceea, că prin cetirea lor mi-s'au mai lămurit vederile.

Întâiu și mai întâiu m'am întărit prin cetirea lor în convingerea, că e neapărat de lipsă, ca preoții noștri în lupta de apărare provocată prin legile acelea să nu purcedă fie care numai de capul său, ci ei intruindu-se în sinode protopopesci și diecesane să-și creeze un plan uniform și bine chibzuit de apărare. „Unde-i unul, nu-i putere la nevoi și la durere; unde-s doi, puterea crește, și dușmanul nu sporesce.“ Dacă acestea au valoare în ori ce afacere, cu atât mai virtos vor avea valoare în afacerile bisericicreștine, căci avem promisiunea Măntuitorului nostru: „Erași zic vouă, că de voi fi doi dintru voi într'un înțeles pe pămînt, de tot lucrul, ce vor cere, va fi lor de la Tatal meu cel din ceruri. Că unde sînt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sînt eu în mijlocul lor.“

De aceea aș dori, ca sinodele protopopesci să se țină și de aci încolo, dar aș mai dori cu o cale și aceea, ca membrii sinodului să știe de timpuriu obiectele pertractărilor sinodale, și la sinod fie care să se înfățișeze bine pregătit, pentru ca așa și nouă să ni-se potă aplica cuvintele Apostolului: „Bine știu și eu însu-mi, fraților, de voi, că și voi plini sînteți de bunătate, plini de totă știința, și puteți și unii pe alții a învăța.“

Apoi pare-mi-se Maioreseu zisese în criticele sale, că „prin ciocnirea ideilor se nasce lumina“. În urma discușiunilor, a lansării de idei și opiniuni diferite se ivesce în urmă adevărul concret. Și până ce discușiunile, lansările de opiniuni rămân pe teren obiectiv, până atunci ele cu tot dreptul se pot continua cu privire la o chestiune ori alta de mai mare importanță în colonele ori cărui ziar serios. Folosul astor fel de discușiuni nu se poate estima în de ajuns. Foarte bine a zis, cine a zis, că dacă s. Paul ar trăi astăzi, el s'ar face jurnalist. De aceea eu de loc nu mă pot uni cu părerea fraților din Selagiū, cari ar dori, ca în jurnalistică, în publicitate să nu se tracteze despre necasurile, cari ni-s'au creat prin legile cele nouă, ci lucrul acesta întreg să rămână rezervat pe sama sinodelor protopopesci și diecesane. Dór ómenii, când se adună în sinod, au să fie bine pregătiți, dacă sinodul are să fie folositoriu. Și chiar de aceea pe mine mă prinde mirare, când ved, că de puțin se folosesc frații preoți de jurnalistică pentru luminarea împrumutată și pentru lămurirea vederilor și convingerilor, care luminare și lămurire are să premergă neapărat adunării sinodelor.

Dar apoi sinodele diecesane? Despre folosul lor nu mai grăesc, că dór nimeni nu-l trage la îndoială, ci mă tânguesc din cauza, că la noi sinodele diecesane se adună așa de rar. Ce să fie cauza? Lipsa obiectelor, cari să se pertracteze într'insele? Asta nu o va pute zice nimeni. Până când biserica lui Christos va avea să înfrunte năvălirile porțiilor iadului, — și asta va ține până la sfârșitul vécului, — până atunci în fie care moment avem lipsă de un plan de luptă, de un plan comun și uniform și potrivit tot de una împrejurărilor, cari se schimbă neîncetat. Dar apoi planurile acestea comune și uniforme unde să se statorască, dacă nu în sinode, unde ofiterii oștii creștine se adună la sfat în frunte cu generalii ei? Ori dóră ne vom scusa cu sărăcia? Póte că pe toți nu-i voi avea pentru părerea mea, dar totuși mulți dintre frații preoți vor nutri împreună cu mine părerea, că spesele, ce le-am avea cu prilejul sinodelor diecesane, le-am redobîndi înșutite, adevărat, că de-a rîndul în bunuri de acelea, cari sînt mai scumpe de cât aurul și argintul.

Și acum să mă întore la lucruri mai concrete. S'au supărat frații din Selagiū, pentru că „Meseșanul“ schedulele protopopesci le-a numit „obsolete“ și „non sens“ pentru timpul nostru. Dar n'au avut cauză de a se supăra. Eu recunosc, că biserica creștină e conservativă dela firea sa. Și este bine, că e așa. Dar dacă meditam asupra trecutului, nu putem să nu ne câștigăm convingerea, că biserica în mijlocul fluctuațiunii împrejurărilor, — rămânînd tot de una pe baza principiilor sale dogmatice și iuridice, — cu privire la instituțiunile sale de disciplină și de drept progresază în continuu și va progresa necunoscînd stagnare în evoluțiunea dreptului. Biserica prin urmare în progresul său aduce canóne nouă, abrogă canóne vechi. Nu voesc aici a obosi atențiunea onoratului public cetitoriu citînd instituțiunii vechi obsolete, cari le-a introdus biserica în decursul vécurilor, și despre cari instituțiunii, schimbându-se timpurile și ómenii cu timpul, azi numai urmă a mai rămas prin codicil de drept bisericesc. Cerce ori cine, și se va convinge, că instituțiunile de drept și disciplină bisericescă de astăzi nu sînt identice cu instituțiunile primordiale ale bisericii.

Frații din Selagiū au învinuit pe „Meseșanul“ cu aceea, că a insultat pe înaintași afirmînd, că schedulele de cununie au fost introduse probabil și pentru ignoranța clerului. Ea în afirmarea acesta a lui nu găsește nici o insultă la adresa înaintașilor. Ea nu póte să cuprindă o atare insultă, de vreme ce se basază pe adevărul istoric comprobabil până la evidență prin documentele istorice. Într'o suplică gravaminóasă înaintată către curtea din Viena în contra episcopului Atanasii zic preoții: „Repraesentavimus esse dedecori ecclesiae nostrae unitae coram Arianis, Lutheranis et Calvinistis, si tam rudes ad poparum munus consecratur, qui „Pater noster“ ignorant recitare“ (V. Nilles Symbolae vol. I. pag. 259). Într'alt document se cetesce: „Eo enim sacerdotes plerique laborabant inscitia, ut ne sacramenta quidem recte conferendi usum nossent“ (V. tot acolo pag. 464). Numai pe jumătate să dăm credință acestor enunțări, și vom pute, să ne închipuim, ce întunecime egiptenă zăcea pe clerul român. În împrejurările acestea jalnice pentru clerul român óre nu era necesitate imperativă, să se ia

măsurii de lipsă, ca preoții nu cumva să cunune părechii, între cari subversa oare care impediment canonic, spre eruarea căruia preoții de-a rândul nu erau capabili? Drept aceea s'a introdus usul, ca mirele pentru luarea licenței de căsătorie să se înfățișeze înaintea protopopului, care-l descosea din fir în păr, îl mai întreba și rugăciunile și așa îl dimitea la preot acasă spre a se cununa.

Nu mi-a convenit nici aserțiunea aceea a fraților din Selagiū, că prin cassarea eventuală a schedulelor de cununie s'ar știrbi auctoritatea, vađa și reputațiunea oficiilor protopopescl. Căci pe acolo, pe unde nu e în us licența de cununie, spre es. în părțile ungurene, oare să nu se bucure protopopii de vađa și reputațiune? Nu pot crede, că în vre o parte am sta așa de rău, cât onorea ierarhică să atrne dela prestațiunile materiale, ce compet uneia ori alteia din treptele ierarhice.

Să fim deci sinceri și să mărturisim, că da, în vechime licența protopopescă de cununie a avut sens și din punct de vedere dogmatic și iuridic, dar astăzi, după ce — har Domnului — am ajuns, să putem zice, că clerul nostru în privința culturii teologice nu stă înapoi nici unui cler din patrie, licența aceea a rămas numai cu sensul unui isvor de venit protopopesc accidental. Și pentru ca să se începă secarea acestui isvor, nu a fost de lipsă, ca „Meseșanul“ să scrie, cele ce a scris. Aud adecă pe protopopii noștri din toate părțile Ardélului plângându-se, că omenii nu mai vor, să solvescă taxele împreunate cu licența protopopescă de cununie. Taxele acestea se vor șterge în scurtă vreme de tot, ori o va voi acesta „Meseșanul“, ori nu o vor voi cei alaiți frați din Selagiū. Ele se vor șterge cu atât mai virtos, de oare ce neuniții au decretat ștergerea lor. Firesce că ștergerea acesta totală se va executa mai întâi în ținuturile acelea, în cari credincioșii noștri locuiesc mestecați mai tare cu neuniți, dar va trece în scurtă vreme și la ținuturile locuite în preponderanță de credincioși de ai noștri. Nici Selagiul nu va fi cruțat de epidemia acesta, ori cât de tare s'ar sili frații din Selagiū, să-l pună stavilă.

Eū unul nu mă bucur de lucrul acesta. Nu mă bucur de el, dar trebuie să-l recunosc și să-l mărturisesc și să nutresc părerea, că avem să ținem cont de el. Printr'insul se scăresc adecă venitele protopopilor noștri, ér acesta nu trebuie să o concedem. Trebuie să ne batem capul și să găsim vre un chip, în care să li-se suplinescă pierderea acesta.

Ba eū mai aflu, că protopopii noștri, — cel puțin cei din părțile de méză zi ale arhidiecesei și din diecesa Lugoșului, — în urma legilor celor nouă afară de pierderea taxelor pentru licența protopopescă de cununie vor mai suferi încă și o altă pierdere materială. Înțeleg, — o zic acesta cu sială, — venitele, cari le aveau protopopii aceia din procesele divorțiale.

Așa dar pentru reintregirea venitelor protopopescl scurtate e lipsă neapărată, să se facă oare ce. Dar lipsa acesta nu e singura lipsă neapărată, ce ni-se impune. Voiți continua în numărul proxim al „Unirii“ cu cele alalte lipse neapărate, cari ni-se impun.

u.

Înștiințare.

Subscrisa direcțiune preparandială aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că după

ce afacerea diplomelor de cualificațiune s'a rezolvat, în scurtă vreme vor puté să-și obțină diplomele lor toți aceia, cari au susținut cu succes esamenul de cualificațiune ținut în luna lui Iuniū an. trecut.

Pentru mai ușora admanuare a diplomelor sînt recercați cei interesați a notifica acestei Direcțiunii *locul*, unde să li-se spezeze diplomele, pe cum și *posta ultimă* îndigitându-le *chiar și precis*.

Blaș, 12 Martie 1896.

Direcțiunea institutului preparandial.

Nr. 6—1896.

Concurs.

Pentru un ajutor de 25 fl. v. a. designat de către despărțimentul al XIII-lea (Abrud) al Asociațiunii transilvane pentru lit. română și cult. poporului român *pentru un învățacel de măestrie român de pe teritoriul acestui despărțiment* se escrie concurs cu terminul de 15 April st. n. a. c.

Concurenții au să-și instrueze cererile cu următoarele documente:

1. Estras de botez.
2. Atestat oficios vidimat și de parochul român local, din care să se facă evidente moralitatea, domiciliul și starea materială a petentului.
3. Atestat dela măestru despre împrejurarea, că e învățacel, în ce branșe? și ce pregătire are?

Cererile ast fel instruate până la terminul prefapt au să fie trimise diuși Dr Laurențiu Pop avocat în Abrud.

Din ședința subcomitetului despărțimentului XIII al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Abrud în 2 Martie 1896.

Dr Laurențiu Pop
dir. inter.

Ioan Maior
actuar.

Noutăți.

Scisiuni în cestla națională. Dl Aurel C. Popovici publică în „Tribuna“ din 12 și 13 a c. două scrisori deschise adresate diuși Eugen Brote. În prima scrisore dl Popovici impută diuși Brote, că acesta a pus la cale lupta în contra proprietății „Tribunei“ pe motivul, că Dr. Raț și alți membri ai comitetului național „influențați de guvernul conservator ar fi pe punctul de a jertfi programul național, pentru ca pe ruinele sale să inchie pace cu Magiarii și să faceteze lupta“. Brote a convocat conferința de la Brașov adresându-i și o scrisore de bineventare, pe cum și o altă scrisore cu nisce paragrafi misterioși și cu o formulă de jurămint pentru o organizațiune nouă, după care întreg poporul român din Transilvania și Ungaria avea să fie împărțit în 12 districte, în fie care district un șef; poporul să fie legat cu jurămint la ascultare orbă de șeful nevedut al cauzei naționale. Despre scopul organizației nu se zicea nimic; acesta avea să fie discutat în o conferență, la care se așteptau vre o 50—60 de delegați. În Decembre a convocat o conferință la Sinaia, la care au luat parte și câți va Români de din cōce, dară nu s'a discutat nimica. Acestă tactică misterioasă a deșteptat neîncredere în Popovici față de planul lui Brote. În a doua scrisore spune, că în conferența convocată de Brote s'a redigeat și subscris un protest în contra trădătorilor Dr. Raț etc. La întrebarea lui Popovici, că ce ar fi de făcut după distrugerea „trădătorilor“, răspundea Brote, că nu se pōte discuta încă, „să se isprăvescă mai întâi cu Sibiu“. În urmă dl Ioan Bian, care încă participa la conferență, a declarat, că Români transilvaneni au un singur șef absolut pe dl E. Brote, de care să asculte toți orbesce și necondiționat. După ce majoritatea comitetului național s'a declarat pentru Dr Raț, Brote a propus, să se fundeze în Transilvania un ziar, care să scrie în direcțiune nouă oportunistă, spre a se apropia de Magiarii, ca ei să reformeze legea electorală. Programul din 1881 să nu se mai cunoscă

de basă a acțiunii politice, „căci atunci Ungurii nu staă de vorbă cu noi“. Enunțarea acesta a făcut pe dl Popovici, să rumpă ori ce legătură cu Brote-Slavici și să le demascheze planul de împăcare cu Magiarii pentru prețul revisuirii legii electorale.

Macedoromânii în Bucurescl. Doi profesori dela gimnasiul român din Bitolia în Macedonia au venit în săptămăna trecută la Bucurescl spre a colecta ajutōre. Prefectul poliției în un mod cu totul incompatibil cu ospitalitatea romănescă i-a provocat, ca în decurs de 24 oare să părăsescă țara, căci alt cum se espun la pericul de a fi espulsați. Provocarea acesta s'a făcut la ordinul ministrului Sturdza. Fostul ministru Fleva a primit pe Macedoni sub scutul sēn în casele sale. éră guvernul a abstat dela planul de espulsare.

În procesul nostru din Alba Iulia au fost osindiți 16 Români și anume: Džōra Maria Timișan, Georgiu Murășan pantofar, Petru Hăprian zidar, Antonie Murășan cărciumar, Ștefan Crișan zidar, Ioan Berghian învățator, Nicolae Muntean ziler, Antoniu Drimbărean zidar, Ioan Burcuta zidar, George Banciș ziler, Dumitru Pleșa cărășus, toți din Alba Iulia, au fost osindiți la câte 21 de zile temniță ordinară, Iosif Sebeșan de 70 de ani și Ioan Mihăltan ziler tot din Alba Iulia la câte o lună de zile temniță. Andreiū Seușan ziler din Alba Iulia la patru luni, George Milăș econom în Alba Iulia la șese luni și Ioan Medrea învățator în Telna la opt luni temniță ordinară. Cei alaiți au fost lăsați nepedepsiți.

Serată literară. Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș aranjază mâne Duminică în 15 a c. la 5 oare după amēzi o serată literară-declamatorică în sala de desemn a gimnasiului.

Antisemiții și Badeni. Organul oficios al social-creștinilor din Viena a declarat, că partidul nu absta de la alegerea lui Lueger și așteptă, ca alegerea să fie aprobată. Dacă Badeni trage din rezultatul alegerilor ultime consecuențele și în urmăre își va cere dimisia, prin acesta partidul se va simți atins plăcut; dar dacă guvernul îi mai place a trăi cu Vinezii în neînțelegere continuă, partidul și acesta o va primi cu satisfacție.

Alegerea de la Stomfa verificată. Era de prevēdut, că și falmōsa alegere de deputat de la Stomfa încă va fi verificată. Verificarea s'a făcut în 11 a c. în ședința comisiunii dietale verificatōre. Membrii Frey Ferencz și Barabás Béla au insinuat vot separat în contra verificării.

Români în America de Nord. Primim următoarele șire: „Niles, Ohio în 24/2 1896. Prea Onorete Dle redactor al ziarului „Unirii“! Subscrisul vă rugăm, să binevoiti a mă primi și pre mine în lista abonaților. — Trimiteti o fōe de grabă și tot o dată și prețul foii. Cu începutul semestrului al doilea vă voiți trimite și abonamentul cu onōre. — Vē mai rugăm, să-mi mai trimiteti și următoarele 3 cărți și anume: (Urmēză titlul cărților) Vē rugăm, să ne trimiteti prețul sus numitelor cărți, și eū vă voiți trimite banii cu onōre. — Mai de parte veți sci, dle redactor, că sntem aicia mulți Români și Sași din Transilvania, cari trăim în Nordamerica și dorim, să avem și noi cărți și literatură romănescă. — Adresa mea este: Niles, Ohio, post Bocs Nr. 515 Nordamerica. — Vē rugăm, să ne faceți cunoscut, cum mai este cauza Românilor cu Ungurii? Ce mai este cu Inchișișii noștri Români în Seghedin și Vaț? Suntem curioși a sci. Iosif Hordobet.

† **Iustinian M. Grama** comerciant în Budapesta după un morb greū a repausat în etate de 48 ani la 10 Martie. Îl deplâng soția Maria n. Jilek, ficele Maria și Elena și frații și surorile Alesandru, Ioan, Ana, Iuliana și Amalia.

Casuri de mōrte. Ioan Mărginean, paroch în Bobobalma în protopopiatul Ernotului după un morb scurt și grav a repausat în 27 Febr. în al 52-lea an al etății.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

64. Latinii separă săptămâna cea dintâi a Păresimelor de cătră cele alalte săptămâni și mănâncă lapte, brânză și altele.

65. Ei înainte de Paști nu se conțenească opt săptămâni dela mâncatul de carne și șapte dela mâncări albe.

66. Ei nu încep asemenea Grecilor Păresimele cu sexagesima, ci cu Mercuria cenușii.

67. Preste tot nu observă timpul postului așa, pe cum o face biserica răsăritenă.

68. De loc nu cunosc oprirea mâncărilor albe și în post mănâncă neîncetat pește și se îmbătă cu vin.

69. În Joia mare mănâncă ouă, lapte și brânză.

70. Pruncilor săi le dau în toate Sâmbetele și Duminecele Păresimelor să mănânce lapte și ouă.

71. Primăvara adună osse de animale necurate și le ard, cenușea o aruncă în apă și cu apa acesta fac stropirile sfinte.

72. În Mercuria cenușii la începutul postului lor preoții lor mestecă cenușe de aceea cu apă și ungu pe credincioși cu ea pe cap, pe frunte și pe față nutrind credința deșertă, că acesta dă putere de a ține postul.

73. Tot cu cenușe de aceea mestecă ei și pâinea cea de toate zilele.

74. Ei ajună și Sâmbăta,

75. Mănâncă Mercuria carne,

76. Mănâncă Vineria brânză și ouă, ba unii chiar și carne.

77. Călugării lor mănâncă carne și unsore de porc.

78. Conced laicilor și călugărilor, să mănânce carne în zile de post, dacă aceia nu se simțesc chiar bine.

79. Călugării lor înălțați la episcopie mănâncă carne.

80. Apusani mănâncă sânge și sугrumat.

81. Ei mănâncă mâncări necurate.

82. Se joră a dese ori.

83. Se obișnuiesc a-și călca jurământul.

84. Nu cetesc s. Scriptură și canoanele.

85. Nu fac după prânz eulia Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ba își bat joc de Greci, pentru că o fac.

86. Pe cei mai evlavioși dintre aceștia îi numesc Bogomili și zic despre ei, că sînt mai răi de cât Armenii, Jidovii și Saraceni.

87. Din ori ce cauză ar muri vre unul dintre ai lor, ei se plîng împotriva „risicului” lui, pe cum numesc ei în chip barbar ursita și fatul.

88. Ei mănâncă împreună cu câinii, lasă pe câini, să lingă blidul, și apoi mănâncă dintr'insul.

89. Se spală cu udul său și bea dintr'insul.

90. Comit nenumărate volnicii, ard, jefuesc și profanăză biserici, altare, icone sfinte, moște, comit sacrilegiu față cu persoane sfinte lui Dumnezeu și necinstesc s. Cuminecătura.

91. Preoții lor își rad bărbile.

92. Episcopii și clericii lor merg în război.

93. Cei mai mari dintre episcopii lor, când intră în biserică spre a celebra s. li-

turgie, aș la sine de multe ori băeți în pelea golă, cari merg înaintea lor; pe aceștia îi stropesc și-i deslăgă și zic, că ei prin ritul acesta pentru mai târziu se fac neînvinși în luptă și câștigă scutință de ori ce rănire.

94. Episcopii lor se mută a dese ori dintr'un scaun în altul.

95. La conferirea ordurilor se comite simonie.

96. Ei necinstesc s. Cuminecătura purtându-o cu sine în traistă.

97. Preoții lor umblă îmbrăcați mirenesce.

98. Ei au diferite ordini călugăresci, cari au port diferit.

99. Papa se aședă în locul canoanelor și le abrogă după plac.

100. El deslăgă dela jurământ și dă iertare pentru călcarea jurământului în viitoriu.

101. El preste tot dă iertare de păcate grele pe mai mulți ani înainte.

102. Crimele cele grele ale episcopilor, dacă aceștia le recunosc, de multe ori le lasă nepedepsite, ba une ori dă acestor episcopi alte episcopii mai mari.

103. Latinii declară pe Papa nu de următoriu al lui Petru, ci de Petru însuși, îl fac aproape Dumnezeu și-l declară de stăpân al creștinătății întregi.

104. Ei zic, că biserica romană e biserica catolică și apostolică, ea cuprinde în sine toate bisericile, Papa singur e acel arhieru, care ține la olaltă pe toți cei alaltii, singurul Petru, sub care sînt toate oile lui Christos.

105. Papa și episcopii lui se bucură de uciderea creștinilor și promit raiul acolora, cari cad în război, chiar și dacă ar căde din cauza lacomieii lor de averi ori din cauza altei crime.

Aceștia ar fi așa dară „nenumăratele erese”, cari „au fost cauza cea mai mare” la „desbinarea în biserica creștină: în biserica orientală și biserica occidentală după împărțirea imperiului roman în imperiul de răsărit și imperiul de apus”. Cel puțin așa zice „Tel. Rom.”. Noi nu le-am scris de rost: ele toate sînt scoșe din scrieri de ale Bizantinilor începînd dela Fotie și până în ziua de astăzi. De cum va am fi trecut vre una cu vederea, rugăm pe dñii dela „Tel., Rom.”, să mai cercce și dlor prin scrierile acelea și să completeze sumariul „eresiilor papilor dela Roma”.

Am fost zis, că dacă dñii de la „Tel. Rom.” nu vor să stăruiescă asupra acestor erese, atunci vom stărui noi asupra lor. Înse mult nu vom stărui nici noi asupra lor. Ori cine cunoscce adevărat istoria, literatura și disciplina bisericii apusene, află, că multe din pretinsele erese ale Papilor de la Roma înșirate mai la deal sînt nise minciuni cu corne așa de mari, cât pe cum se vede, chiar și dñii dela „Tel. Rom.” s'au spăriat de cornele aceștia și s'au hotărît, să nu stărue asupra lor.

Apoi mai pôte observa ori cine, că abstragînd de la minciunile aceștia aproape întreg restul „eresiilor” înșirate se referesc la diferențe disciplinare ori rituale, prin urmare nu are de a face de loc cu credința, ér pe cum și dñii de la „Tel. Rom.”, ori cât de puțină le-ar fi știința teologică importantă din Lipsca, totuși pôte, că vor șci, eresele constau în falsificări de ale învățăturii-

lor de credință. Ér de cumva totuși vor mai continua a fi de convingerea, că apusani sînt eretici, pentru că ajună Sâmbăta, pentru că preoții lor își rad bărbile, pentru că episcopii lor pörtă inel etc., atunci îi îndrumăm, să mērgă la Fotie, să învețe de la el, să facă deosebire între erese și între diferențe disciplinare și rituale, și să asculte, cum îi învață, că diferențele disciplinare și rituale nu justifică desbinarea bisericii lui Christos. „Sînt reguli și legi de acelea,” scrie Fotie, „cari au valoare pentru toți de o potrivă, pe cari toți au să le observe. De aceștia mai pe sus de toate se țin acelea, cari privesc credința; a se abate de la ele măcar și cât de puțin, e păcat de moarte. Alte legi se referesc numai la singuratici; ér pentru aceia, cari nu le-au primit, neobservarea lor nu formeză vină nici vrednicie de pedepsă. Celea ce s'au statorit prin hotăriri comune și icumenice, acelea trebuie să le observe toți; celea ce înse le-a statorit vre unul din Părinți pe sama sa în mod privat, ori celea ce le-a hotărît vre un sinod particular, pentru aceia, cari le observă, nu formeză vre o superstiție, dar pentru cei ce nu le-au primit, neglijarea lor e de totulul tot neprimejdiosă. Așa își taie și tund unii barba conform obiceiurilor țării sale; altora dimpotrivă li-se interzice acesta chiar și prin decrete de ale sinodelor. Aceștia toate aveau să se zică într'un chip potrivit și cuviincios; noi am făcut-o prin acesta. — Așa ajunăm noi numai într'o singură Sâmbăta, și dacă am ajuna și în cele alalte, asta s'ar păre a fi vrednic de muștrat; dar alții ajună în mai multe Sâmbete, și tradiția de acolo crede a fi raportat prin obiceiuință învingere asupra canonului și a fi scăpat astfel de muștrare. În Roma nu se pôte găsi preot, care să fie căsătorit cu căsătorie legitimă; ér noi am primit învățătura, ca pe cei căsătorii numai odată să-i înălțăm la preoție, și dacă ore cine ar recusa a primi din mâinile lor trupul Domnului, noi l-am escomunica de tot, de ore ce noi pe cei ce abrogă legea căsătoriei, îi punem pe o tréptă cu cei ce fac din desfriu lege. Mai departe la noi se osîndesce ca un păcătos mare acela, care ar conferi unui diacon episcopia sārînd preste diaconie; la alții înse e tot una a consacra pe ore cine de episcop nemijlocit de la preoție ori de la diaconie, și anume cu ocotirea treptei din mijloc; și totuși e mare deosebire între aceștia. Diferite sînt după diferențele graduri ale chirotoniei rugăciunile și riturile, diferite funcțiunile, timpurile și scrutiniile, cari au să se observe. Dar dacă ore cine obiceiurile aceștia nu le-a moștenit ca lege, el pentru neobservarea lor tot de una va afla o justificare chiar în acesta și pentru aceea nu se va pedepsi. Dar dacă ore cine nu le observă la noi, el nu pôte să afle nici cea mai mică indulgință; căci călcarea legilor mai puțin importante, dacă rămâne nepedepsită, duce la călcarea celor mai mari și mai importante. În multe părți se opresce călugărilor de totulul tot a mănca carne, nu pentru desprețuirea acestei mâncări, ci din motivul ascesei; în alte părți observă ei înse abstenența acesta numai pe un anumit timp. Eū am auđit dela omeni forte vrednici de credință, că în Alexandria fiitorul episcop trebuie să promită, că nici

o dată nu va observa abținerea de la mâncări de carne, ceea ce s'a introdus acolo din prilejul unui eveniment special. La noi călugării nu se desbracă de haina călugărească pentru a se îmbrăca în cea a clericilor; ér alții, când vor să înalțe pe vre un călugăr la vrednicia episcopescă, îi schimbă portul de până aci și-i tund părul capului în forma unui cerc. Așa e în lucruri de acelea, prin cari nu se vatămă nici credința nici vre o lege, a cărei putere obligatorie e universală; fiind că cele alalte legi și obiceiuri sînt diferite la diferitele biserici și popóre, de aceea nimeni, care scie, să judece drept, nu va învinováți pe unii pentru observarea, ér pe alții pentru neobservarea lor.¹⁾

Dacă Fotie a scris vre o dată adevărul, l-a scris fără îndoială atunci, când a scris lucrurile acestea. Adevărat, că Fotie deja la câți va ani după aceea, adecă în an. 867, a aflat a fi cu cale, să proclame desbinarea bisericii bizantine de către cea romană între altele și din motivul, că apusanii în sârbătorea Pascilor se obișnuiesc a oferi lui Dumnezeu pe altariu și un miel, că preoții apusanii nu se sfiesc a-și rade bărbile, și că episcopii apusanii consacră diaconi întru episcopi fără de a le conferi mai întâiu preoția etc. Inse ori care om, care cugetă asupra lucrului în mod obiectiv, va trebui să constate, că adevărul l-a spus Fotie în an. 861, ér nu în 867.

Și dacă e așa, atunci ce mai rămâne din „nenumăratele erese“ ale Papilor de la Roma? Rămân cinci diferențe dogmatice dintre biserica Papilor și dintre biserica lui Fotie: despre procesiunea Spiritului sfînt, despre purgatoriu, despre materia s. Eucharistii, despre legătura matrimonială și despre primatul episcopului Romei.

(Va urma.)

Relațiunile administrative și eclesiastice ale Românilor din provincia Beiușului între vécul 13—16.

(Continuare.)

II.

Forma guvernării.

Deja în comițiile Ungariei ținute la 1291 s'a fost satorit, că „preste popórele Archiepiscopilor, Episcopilor și ale Bisericii privilegiate în cele temporale nici un judecător să nu pótă judeca, fără numai însu-și regele.“²⁾

A bună samă, că din plinirea acestei puteri iudiciare regesci rezervate s'a împărțit în decursul timpurilor atât episcopatelor cât și unor capitule rom. cat. acel privilegiu, că popórele locuite pe teritoriul dominiilor episcopesci respective capitulare chiar și în cele temporale erau esemte de sub iurisdicțiunea diregătoriilor regnicolare, și titulo *iuris dominii* erau supuse numai iurisdicțiunii superioare a organelor acelor auctorități eclesiastice.

Un atare privilegiu se dá episcopului din Transilvania la 1245 prin regele Bela al IV-lea satorind, ca „popórele de pe posesiunile episcopesci să fie libere, esemte de sub iurisdicțiunea Voivodului, a Comițiilor parochiali ori a altor judecători și să fie supuse numai judecării episcopului și a regelui.“

Éră la an 1289 regele Ladislau IV îm-

parte tot acel privilegiu și capitulului Albens din Transilvania.

Cumcă episcopul din Orade din timpuri vechi asemenea s'a bucurat de acel privilegiu, se vede din scrisórea regelui Carol Robert de dto Wisegrad feria sexta prox. ante quindenam Epiphaniae anni 1327, prin care confirmă acea libertate a bisericii din Orade *conclésă aceleia încă din vechime*, ca nici un judecător al țării să nu aibă drept de judecată preste iobagii numitel biserici.¹⁾

Drept aceea în tenórea acestui privilegiu față de Români locuitori pe teritoriul dominiilor episcopesci episcopul din Orade era *forul suprem de judecată și de apelată*. Nu numai atâta, ci pe cum se va vedé mai jos, preste Români din provincia Beiușului nici castelanul episcopesc nu avea putere de judecată, ci cauzele Românilor se pertractau și se decideau în forul *propriu național* compus din cnezii aleși și adunați sub presiudiul Voivodului.

Forul acesta de judecată era compus astfel:

a) *Președintele* forului era *voivodul* respectiv, *éră judecătorii 12 cnezii aleși*.

Alegerea acestora se făcea tot pe rînd din numărul tuturor cnezilor apți pentru acea diregătorie.

Dela alegere numai acei cnezii erau eschiși, cari încă nu erau în vristă de 25 ani ori erau de tot bétráni, slábánogii, pe cum și cei nebuatici. Alegerea se întimpla de două ori în fie care an, adecă tot pe 1/2 au odată, cât durata funcționării celor aleși ținea de la s. Ilie până la octava Botezului și dela acest timp éráși până la s. Ilie.

Cei aleși puneau jurămint, și din această cauză se și numiau „cnezii jurați“.²⁾

Cum s'a zis, președintele acestui for a fost voivodul, numit și *crainic*, ori vicevoivodul.

b) Tóte cauzele litiganților se pertractau, se decideau, se judecau și se termina înaintea și prin sentența ori judecata forului numit.

Apelata în contra judecării forului cnezilor se făcea nu la castelanul provinciei, ci de-a dreptul la *scaunul episcopesc*, decisiunea căruia era definitivă și executabilă.

c) Pedepsele dictate prin judecată în bani ori naturali, cari se află sub numirea de „birșag“, au fost valabile și definitive și încă așa, că castelanul ori voivodul respectiv n'avea dreptul nici puterea de a esecua mai mult, de cât era satorit prin sentența forului.

Esecțiune numai atunci avea loc, dacă de es. forul episcopesc ca ultima instanță ori pentru înfrinarea celor judecați ca criminali, ori pentru mai buna conservare și susținere a păcii provinciei ar fi satorit o pedepsă mai mare în bani ori în naturali.

d) Pedepsele satorite prin sentența definitivă numai voivodului său crainicului avea dreptul, să le incasseze, éră nici de cât castelanul ori vicecastelanul.

La cas, când în restimp de 15 zile voivodul nu ar fi incassat pedepsele sau birșagurile, atunci castelanul avea dreptul și puterea, ca pentru acele birșaguri nu să esecueze pe cel judecat, ci să pemnoreze pe însu-și voivodul. Și pentru ce acesta? Pentru

¹⁾ Kereszturi o. c. T. I. pag. 144; Bunyitay o. c. T. II. pag. 240.

²⁾ Măcar că din documentul citat mai sus (I. 6) s'ar vedé, că cnezii și jurații erau persoane deosebite.

că din suma birșagurilor 2/3 părți se cuvinau castelanului.

De cumva cel judecat avea mai multă avere, de cât făcea suma birșagului dictat, atunci cel judecat la atare birșag numai la acel cas se putea osîndi la închisóre, dacă s'ar fi aflat vinovat de ceva crimă scelerată, ca de es. de furtisag, înșelăciune, ucidere, adulteriu ori altele, ori dacă anumit ar fi fost osîndit la închisóre.

e) Membrii forului judecătoresc pe lângă onórea diregătoriei, ce o purtau, se bucurau și de nisce favoruri. Așa *voivodul* avea 1/3 parte din birșagurile dictate. *Cnezii*, cari funcționa în începénd de la s. Ilie, erau esemți de la prestarea acelor servitii și solvirea acelor dajdi, cari altcum ca cnezii erau datorii, să le solvécă episcopului pe timpul servitii lor. Anume de la decime de porci, de la darea alor două covóre, a unui țol pentru șea, a unui caș și a unui cal, prestațiunile dintre s. Mărie și Crăciun. Érá cei în funcțiune începénd dela Botez de a da cele 7 șube (gube), procovița și un cal, prestațiunile pe vremea Rusaliilor.

Forma și modalitatea acesta a administrațiunii este cuprinsă și specificată în epistola episcopului Ioan din Orade de dto Belenies die sabbati prox. ante festum b. apost. Iacobi 1402.¹⁾

În epistola acesta numitul episcop ca motiv al supraspecificatelor sale satoriri zice a fi, că *din acel timp, de când a ocupat scaunul episcopesc, s'a nisuit a reforma și regula dispusețiunile cele rele și confuze, pe cum și datinile cele nesigure ale Românilor din provincia Beiușului, ca așa acele reforme și regulări să servécă nu numai spre onórea acelei provincie, carea este „nutritórea curții episcopesci“, ci și spre folosul acelei provincie și spre binele și comoditatea Românilor din numita provincie.*

Esaminând mai cu de-améruntul cele două scrisóri episcopesci, în cari se cuprind satoririile specificate mai sus, se vede, că:

1. Români din provincia Beiușului, încă mai înainte de ce episcopul Ioan Dominis (1442) ar fi regulat cercul de activitate al forului de judecată, întru guvernarea administrativă și iudiciară aveau *dispusetiuni* și *datini* deosebite, deși acel episcop le numesce *cele, confuze și incerte*. Sau cu alte cuvinte pe lângă dispusețiuni, pote circumscrise prin ordinațiuni ori legi și regule *possitive*, Români în cauzele iudiciare se folosiau și de dreptul *consuetudinar*, chiar cum era acesta și la Români din cele 8 districte românesci, unde în cauzele de succesiune, de limitațiune, de constatare adese ori se face provocare la acela „*iure volachie ita requirente*“ ori „*in iuncta ritum volachie*“.

2. Că dispusețiunile și datinile acelea reformate prin numitul episcop se datau din timpuri mai vechi, căci acela-și episcop în scrisórea sa din 1444 se provócă la scrisórele predecesorilor săi episcopi.

3. Pe cum în districtul Hatégului, ținător de castrai regal din Deva, certele obvenitóre *între cnezii* se judecă prin *12 jurați* din acel district împreună cu castelanul, ér în districtele românesci din Bănat, ca „*iur*

¹⁾ Bunyitay observă, că aci este de a se înțelege 1442, de óre ce numărul decimii e omis, căci numai pe acel timp a fost episcop Ioan Dominis. Cfr. și scrisórea aceluia-și episcop de dto „in Castro Vrad. feria sexta proxima ante festum Pentecostes 1444“ Bunyitay o. c. T. II. p. 301 sq.

¹⁾ Anthim. *Tóπος Ναγας*.

²⁾ Ex litter. Andreae III de dto Octav. Kand. Martii.

volachie" se numește confirmarea prin jurământul alor 12 înși: așa vedem și în provincia Beiușului, că forul de judecată consta din 12 cnezii jurați în frunte cu voivodul ca președinte.

Românii din provincia Beiușului nu numai prin aceea se deosebiau de cei alaiți supuși al episcopului oradan, că aveau o guvernare specială, așa zicând națională, ci și prin modalitatea deosebită a serviciilor și prestațiilor datorite episcopului ca domnului de pământ. Etă-le:

III.

Prestațiunile iobagilor și ale cnezilor.

Bunytay, în opul său citat, provocându-se la codicele Batthyanian, ¹⁾ unde se zice, că „Românii, cari trăiesc încă după ritul păgânătății, întru prestarea colectelor cu totul se deosebesc de Unguri”, pe baza celor produse în acel codice, pe cum și în tenoarea feluritelor scrisori ale episcopilor oradanii specifică astfel prestațiunile Românilor datorite episcopului și capitulului din Orade:

Românii n'au solvit decime, după cum și sinodul al 4-lea Lateranens ²⁾ a decis, că schismaticii nu sînt deobligați a solvi decime.

În loc de decime Românii solviau episcopului alte prestațiuni și încă sub titlul Indoit. Anume:

„Ratione quinquagesima” ³⁾ (de a 50-a parte) pe timpul Rusaliiilor erau datorii fiecare și în tot anul a da a 10-a parte din oi, ce aveau. Era pe vremea sârbătorii Nascerii Preac. V. Maria (Septembre) „ratione descensus” fiecare casă (mansio) a da o ôe și în luna lui Decembre a 10-a parte din porci.

¹⁾ Leges eccl. III. 234. I.

²⁾ Can. 53.

³⁾ Art. 7 al Reg. Adalbert statoresce: „Lurum camerae in regno Hungariae, quinquagesimam in partibus transilvaniensibus, ac marturinas in regno Slavoniae exigi consuetas, more alias ab antiquo consueto, exigi faciemus.” Din quinquagesimele regesci, solvite prin Români, însuși regele solvia decimă Archiepiscopului din Strigon. Față de quinquagesimele Românilor Paul Bornemissza și Carol Werner ca comisari ai lui Ferdinand I așa raportază: „Quinquagesima nobilium habentur pro ordinario regis proventu: exigitur tamen a solis Valachis nobilium Transilvanorum semel in anno.” Adecă din 50 de oi ori capre o ôe cu miel, ori o capră cu Ied, după 2 porci mari 2 denari, tot așa și după 2 coșnițe doi denari. Regele Matia pe Români locuitori în teritoriul Sașilor l-a absolvat dela solvirea quinquagesimelor.

Cnezii români afară de prestațiunile iobagilor în tenoarea convențiunii încheiate cu episcopul și după datină mai erau datorii a da fiecare în deosebi și în tot anul o provocită pentru șea, o jumătate de covor (poneavă) și un caș, era la anul nou toți la olaltă (communiter) un cal ¹⁾

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare la tipografia seminarială:

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletore generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vinat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Instrucțiune

dată de Înaltul ministeriu de interne cu privire la procedura contra morbului de ochi: „trachoma”, pentru auctorități publice și învățatori. — Broșura constă din 15 pag. și costă 5 cr., expedită franco sub fașe 8 cr.

¹⁾ „Communiter vero olahi nostri dant nobis in die strenuarum, in signum domini equum unum.” Cuvîntul „communiter” se pôte înțelege așa, că iobagii împreună cu cnezii, sau că cnezii toți la olaltă dau un cal, ori și în sensul „de comun, de regulă.”

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

Hirdetmény.

Balázsfalvi Klein testvérek csődtömege ügyében a hitelezői választmány a csődleltárban 12716 ft. 90 kr. beszerzési és 8509 ft. 36 kr. becsárban fölvevő árúknak — melyekből azonban a csődelőtti foglaltatók javára f. é. január hó 29. és 30. napjain tartott árverésen 583 ft. 91 krezányi leütési árban eladott tárgyak, valamint a fenti értékekbe be nem számított állványok és egyéb bolti felszerelvények kiesnek — ajánlati verseny-tárgyalás útján leendő eladát határozta el.

Ennél fogva a jelzett áruk a következő feletelek mellett adatnak el:

1. Az árukra a sajátkezűleg irt és aláirt vagy 2 tanú előtt sajátkezűleg aláirt és 10 % készpénzbeli vagy óvadékképes papirbéli bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok 1896. évi márczius hó 22-ik napján déli 12 óráig Balázsfalván aláirt tömeggondnoknál beadandók.

2. A venni szándékozók a hiteles csődleltár és a fent emittett árverési jegyzőkönyv másolatát aláirt tömeggondnoknál, az árutárt pedig a helyszínen a délutáni órákban bármikor megtekinthetik.

3. Minthogy a fentemlített árverés az eladott tárgyaknak a csődleltár tételeivel való azonosítása csak némely tételnél van meállapítva: ennél fogva a most eladásra kerülő tárgyaknak sem mennyisége, sem minősége tekintetében a csődválasztmány és a tömeggondnok szavatosságot nem vállalnak.

4. A választmány — mely az ajánlatok felett f. é. márczius hó 24-én fog határozni — fentartja jogát: a beadott ajánlatok közül bármelyiket elfogadni.

5. Elfogadás esetén köteles a vevő a vételért f. é. márczius hó 24-én vagy 25-én készpénzben lefizetni és az árutárt legkésőbb ugyanazon hó 30-án átvenni, a mi általában történik; ha tételek szerinti átadást kíván: ez az ő előlegezendő költségén történik.

6. A vétel utáni illetéket a vevő viseli.

7. Ha a vevő a fentebbi feltételek bármelyikének eleget nem tenne: akkor bánatpénzének elvesztése mellett az áruk az ő költsége — és veszélyére újabb ajánlati verseny, esetleg árverés útján fognak eladatni, de a netaláni többlet a csődtömeget fogja illetni.

Dr. Rónai János s. k.
csődtömeggondnok.

(10) 1—1

Prima lemne de fag

de foc uscate

liferază loco stațiunea Dános
a căii ferate pe lângă bani
numerați fl. 40.— per vagon

Siebenbürger Vereinsbank
Actien-Gesellschaft in Sibiu
(Nagyszeben).

(4) 5—5

(9) 1—10

Josif Gans,

fabricant și reparatoriu de mașine agronomice

în Blasiu (Balázsfalva)

recomandă pe lângă garanță și serviciu solid și prompt depositul său de

pluguri, mașine de împlătit, de cusut, de trierat și de

alte instrumente economice,

tote din fier bătut.

Tote obiectele amintite se pot procura dela susnumita firmă

